

Heinz Kimmerle & Renate Schepen

Filosofie van het verstaan. Een dialoog.

De discussies over Zwarte Piet zijn al weer in volle gang. De Hema heeft bekend gemaakt dat in de reclame van het bedrijf dit jaar geen Zwarte Pieten te zien zullen zijn. Wat betekent het dat deze aankondiging een enorme golf van kritiek op de Hema heeft los gemaakt en hoe gaan we hiermee om? In hun boek 'Filosofie van het verstaan, een dialoog' stellen Heinz Kimmerle, emeritus hoogleraar interculturele filosofie, en Renate Schepen, afgestudeerd in praktische en ethische filosofie, dat een dialoog de beste weg is om voor- en tegenstanders bij elkaar te brengen. Zij onderzoeken hoe inzichten uit de filosofie hierbij van pas kunnen komen. Heinz Kimmerle beroept zich daarbij o.a. op gesprekken met zijn vriend en promotor Gadamer (1900-2002), een van de grote filosofen van de 20ste eeuw.

Dialogisch verstaan is een kunst die kan helpen om de kloof tussen verschillende mensen en in het bijzonder tussen mensen met verschillende culturele achtergronden te overbruggen. Daarvoor onderzochten de auteurs eerst hoe dialogisch verstaan tot stand kan komen. In dit boek - geschreven in de vorm van een dialoog - gaan zij met elkaar in gesprek en verwijzen zij naar dialogen die ze in Amsterdam organiseerden en naar werken van verschillende Westerse en niet-Westerse filosofen. Een sleutelwerk bleek Gadamer's ›Waarheid en methode‹ (1960), dat dit jaar voor het eerst in Nederlandse vertaling is verschenen.

Intercultureel verstaan

Aan de hand van zijn ervaringen in Afrika past Kimmerle de filosofie van Gadamer aan voor interculturele verstaansprocessen: als de

Heinz Kimmerle: "De hermeneutiek (leer van het verstaan) van Gadamer begint met luisteren. Als je een tekst uit de geschiedenis van de eigen cultuur wilt verstaan, ben je altijd al op een of andere manier door deze tekst geraakt... De tekst uit het verleden is een 'jij' met wie je in een dialoog treedt. Bij het heen en weer bewegen van vraag naar antwoord, blijft het bij de primaire betekenis ...van het luisteren."

ander die je wilt verstaan, bij een andere cultuur behoort, is het verstaan extra moeilijk. Je moet voorzichtig en herhaaldelijk luisteren om misverstand te voorkomen. In het resultaat zullen overeenkomsten en verschillen te constateren zijn. Beide partners zullen door het dialogische verstaan worden verrijkt.

Hybride culturele dialogen

In de grote steden leven tegenwoordig veel verschillende culturen bij elkaar. Vaak leiden verschillende opvattingen over bijvoorbeeld Zwarte Piet, het slavernijverleden en ritueel slachten tot problemen. In dit boek behandelen de auteurs hoe hiermee omgegaan zou kunnen worden. Door mensen uit uiteenlopende culturen in dialoog met elkaar te brengen, kan het wederzijdse begrip aanzienlijk worden verbeterd.

Schepen spreekt over hybride culturele dialogen in plaats van multiculturele dialogen; vele stadsbewoners bezitten ook in zichzelf een hybride culturele identiteit. Dat de dialogen met anderen gepaard gaan met een innerlijke dialoog, wordt door een aantal voorbeelden verduidelijkt. Er komen ook dialogen ter sprake waar niet alleen de woorden van betekenis zijn, maar ook het samen eten of bepaalde symbolische handelingen, zoals bij de Keti Koti tafels.

Renate Schepen: "De huidige stadsbewoner heeft vaak een hybride cultuur en juist het erkennen daarvan, maakt een dialoog interessant. Het is een voortdurend heen en weer bewegen tussen verschillende culturen van de deelnemers onderling en tegelijkertijd een innerlijke dialoog tussen verschillende culturele identiteiten bij iedere deelnemer zelf. Ik zou het dan ook niet hebben over multiculturele dialogen, die uitgaan van een overheersende culturele achtergrond bij de deelnemers, maar over hybride culturele dialogen."

Dialogisch leven

De dialogen zijn niet vrijblijvend. Wie in een hybride cultuur dialogen aangaat, leert

zichzelf beter kennen en zal ook op andere gebieden een dialogische levenshouding verwirkelijken. Dit boek maakt honderden jaren filosofische kennis op het gebied van de hermeneutiek toepasbaar voor uitdagingen waar we in de dagelijkse praktijk mee te maken hebben. Het laat zien hoe wij als maatschappij met het samenleven van verschillende culturen om kunnen gaan. Doordat je jezelf beter leert kennen door de dialogen, kan je jezelf beter inzetten binnen en buiten de dialogen.

H. Kimmerle & R. Schepen

Filosofie van het verstaan. Een dialoog

ISBN 978-90-441-3192-5

143 bladzijden

€ 18,90

Voor meer informatie kunt u terecht bij:

Prof. dr. H. Kimmerle via heinzkimmerle@gmail.com

Of drs. R. Schepen via renhert@planet.nl

Garant via nico.wellens@garant.be